

Skates fagdager 2022

Sak 5/22 Felles økosystem, deling av data og finansiering

Program dag 1 Skates fagdager 2022

- Velkommen til Skates fagdager
- Felles økosystem
- Case: Deling av inntekts- og skatteopplysninger
 - Innledning
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering
- 20 minutter pause
- Finansiering
 - Innledning
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering

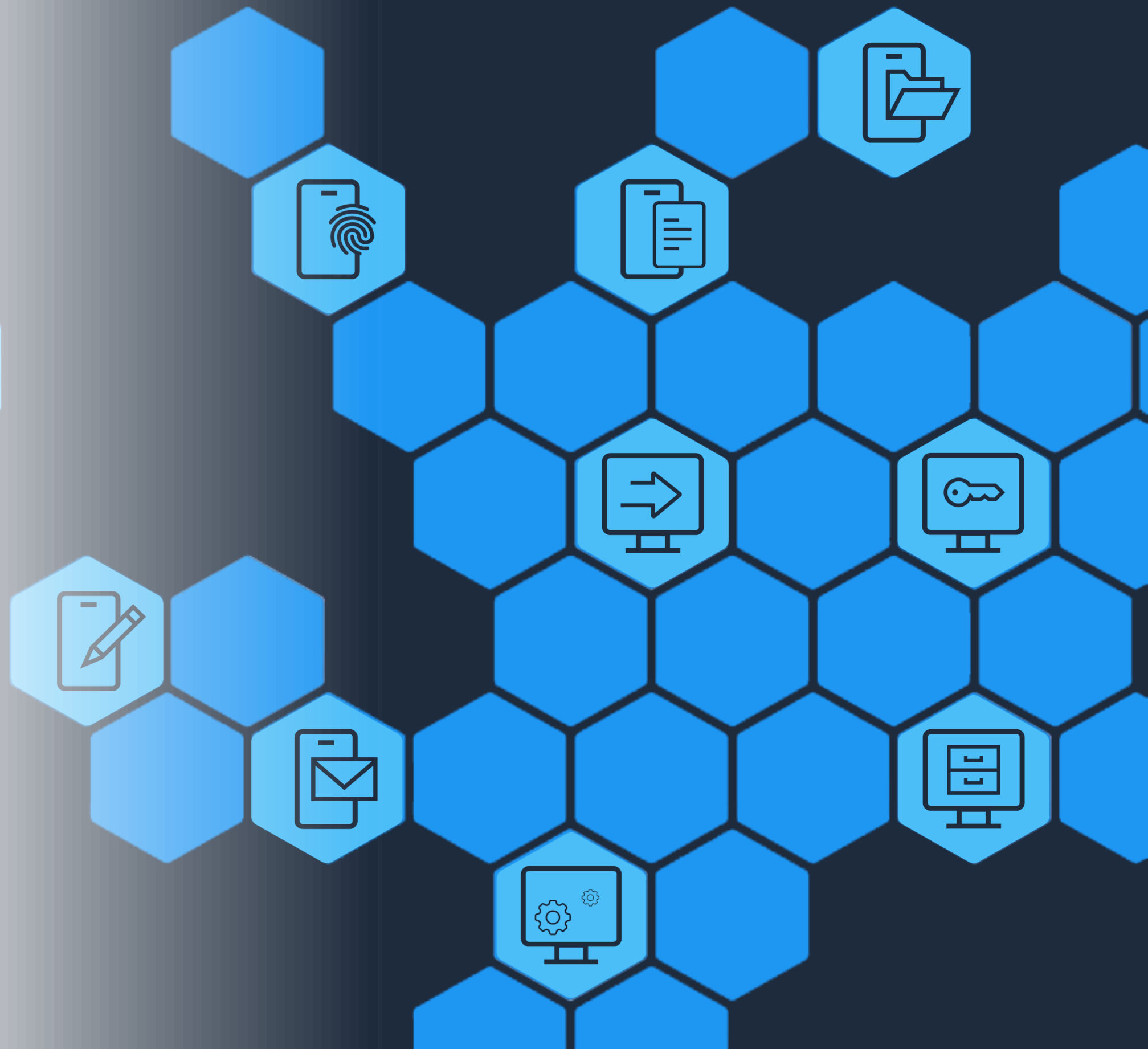
Felles økosystem – Skates fagdager 2022

Økosystem for nasjonal digital samhandling og tjenesteutvikling

Helle Stedøy, Digdir

Digitale økosystem

Digitale økosystem oppstår og utvikles av gjensidig avhengige aktører gjennom samarbeid, samhandling og deling.

Kjennetegn ved økosystem tankegangen

- Aktørene ser en større gevinst ved å være en del av et økosystem
- Det er ikke mulig å styre et økosystem, men økosystem er fulle av styringsmekanismer
- Det er ikke et naturlig senter i økosystem
- Økosystem kan ses fra ulike perspektiver

Sektorene kan se
økosystemet fra sitt
perspektiv

Sektorene har egne sektormål,
rammebetingelser og fellesressurser for
sektoren

Privat
sektor

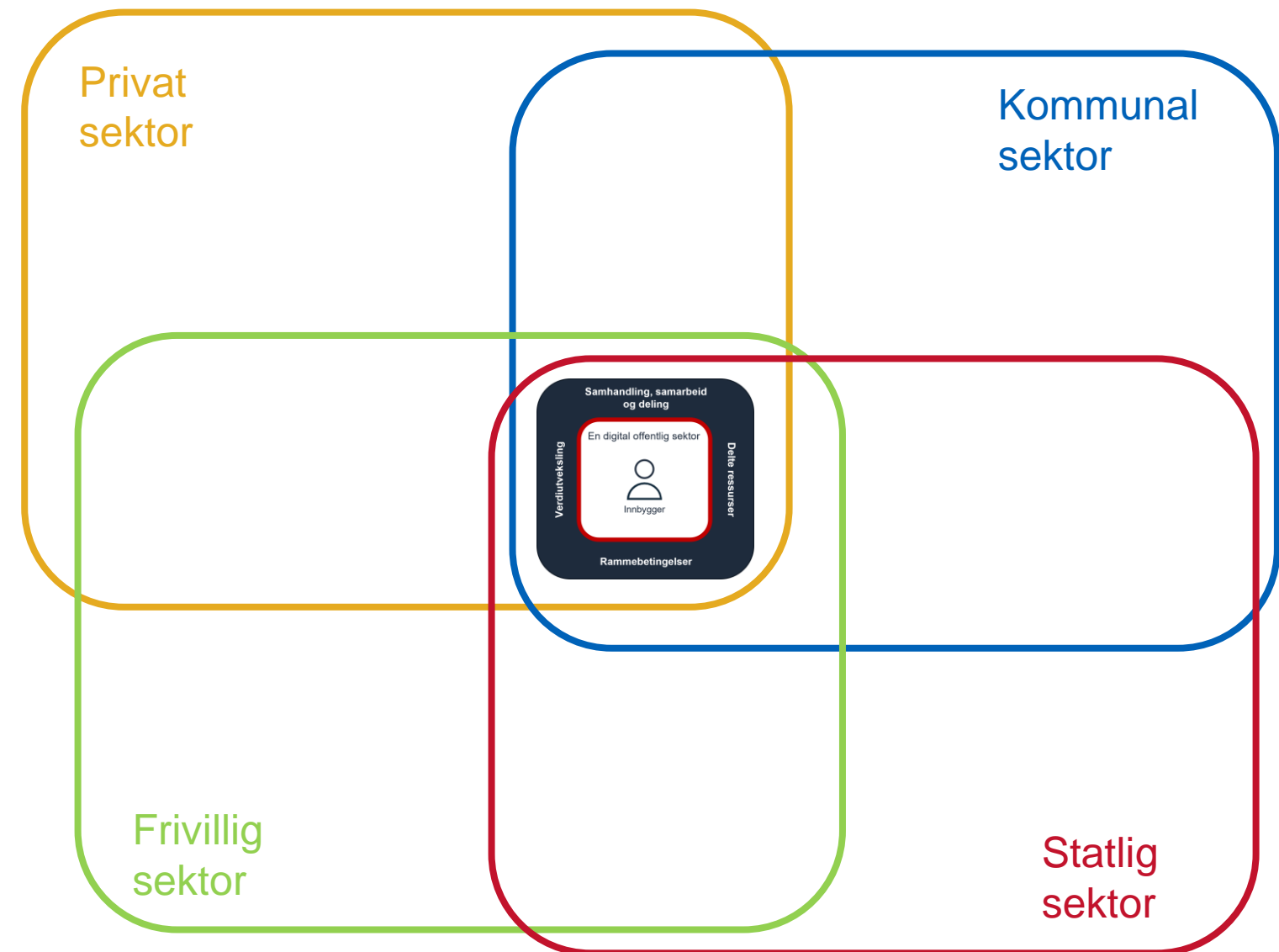
Kommunal
sektor

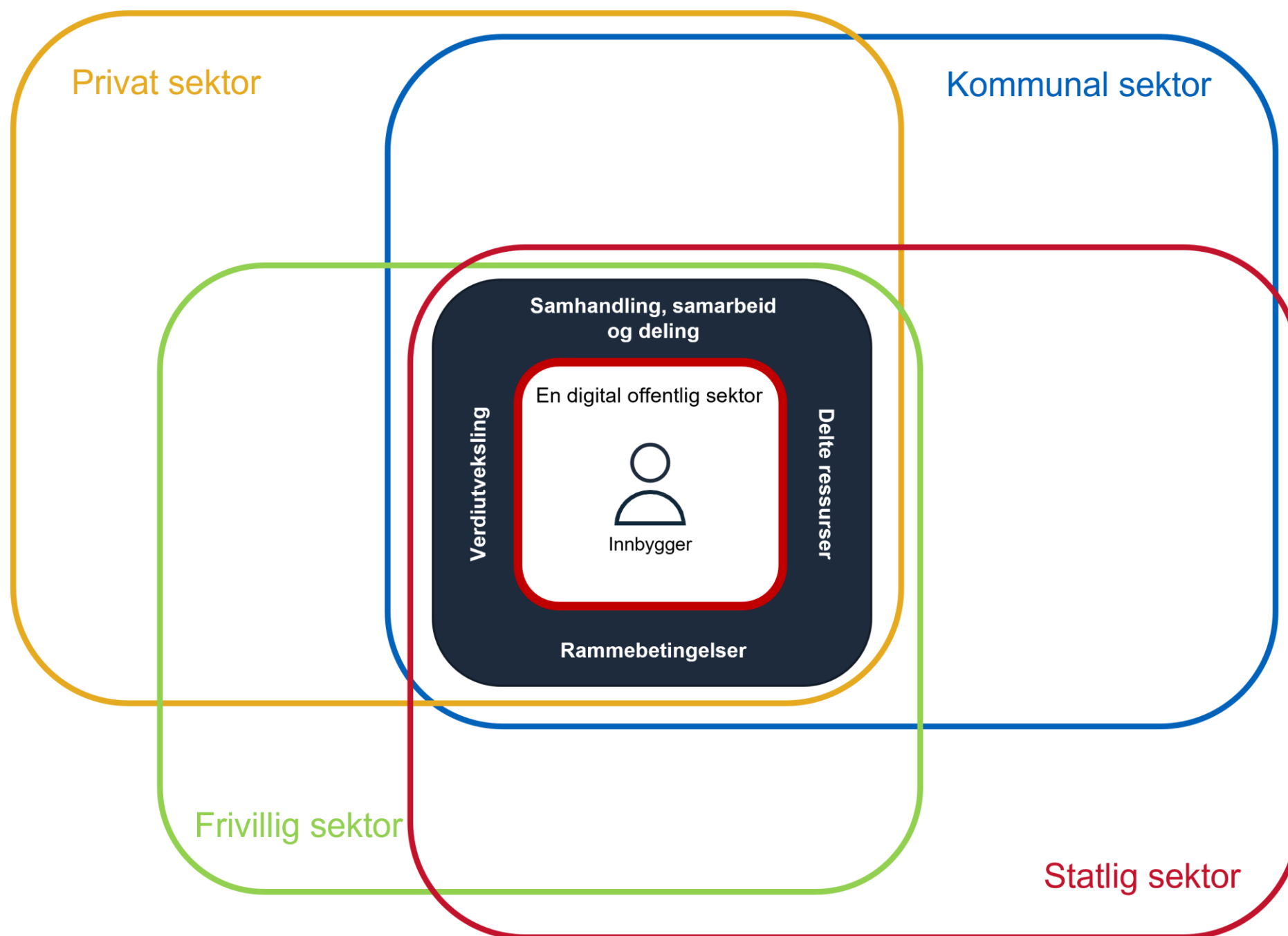
Frivillig
sektor

Statlig
sektor

Vi må etablere samhandlingsevne

- Virkeligheten består av mange aktører, virksomheter, sektorer som er autonome og har egne mål
- Velfungerende økosystem på tvers av sektorene er den beste tilnærmingen til digital samhandling
- Vi mener at et felles økosystem er viktig for å realisere sammenhengende tjenester, og målene i regjeringens digitaliseringsstrategi

Felles økosystem skal bidra til et samspill mellom sektorenes økosystem

- Felles økosystem skapes gjennom aktørenes samarbeid, samhandling og deling
- Aktørene deler målene i regjeringens digitaliseringsstrategi og de deler ressurser
- For å få til verdiutveksling mellom aktørene, må rammebetingelsene være gode. Det må legges til rette for strategisk samordning og koordinering, og det må tilbys ulike virkemidler

«Økosystem for nasjonal digital samhandling og tjenesteutvikling skal legge til rette for god samhandling mellom kommunale og statlige virksomheter, med innbyggere, frivillige organisasjoner og næringsliv i Norge.»

Aktører

Aktører

Organisering, styring, samordning og virkemidler

Virksomhetens verdikjeder

Sammenhengende tjenester

Kunnskap og ressurser som sikrer kvalitet i informasjon

Tjenester og plattformer

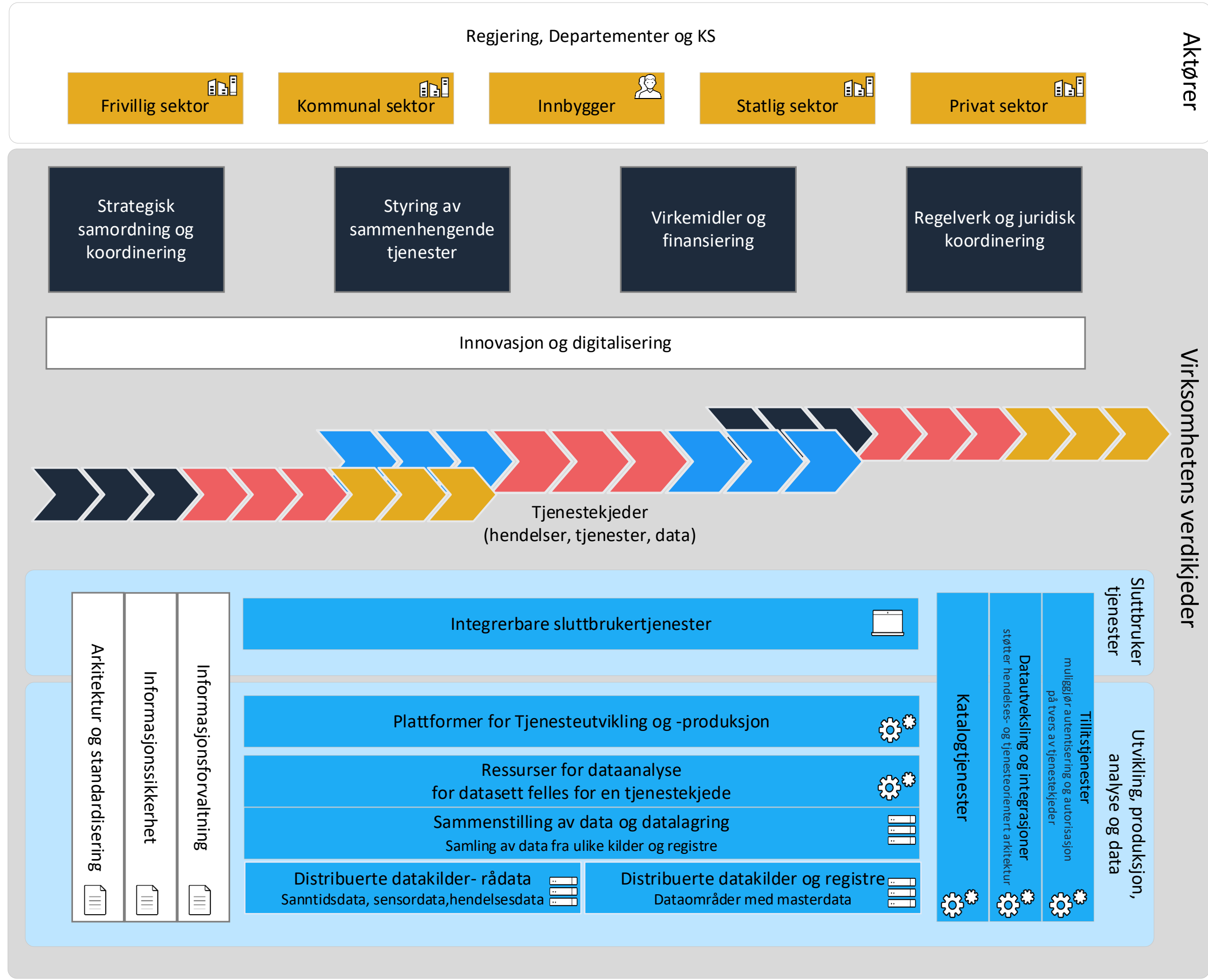
Sluttbruker tjenester

Data

Ressurser for utveksling av data og integrasjoner

Utvikling, produksjon, analyse og data

Kapabilitetsmodell for økosystem og sammenhengende tjenester (v1.2)

Utfordringer vi står ovenfor

- Teknologien er ikke den største utfordringen
- For å få et velfungerende økosystem, må rammebetingelsene aktørene opererer innenfor være gode.

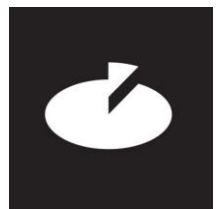
Felles økosystem må:

- ha finansieringsmodeller som bidrar til økt deling av data, utvikling av sammenhengende tjenester, og sikrer utvikling, drift og forvaltning av fellesløsninger
- må bidra til å etablere tillit mellom aktørene
- må sørge for at aktørene utnytter det juridiske handlingsrommet, og bidrar til et digitaliseringsvennlig regelverk
- må sørge for å utvikle tjenester som ivaretar alle brukergrupper

Program dag 1 Skates fagdager 2022

- Velkommen til Skates fagdager
- Felles økosystem
- Case: Deling av inntekts- og skatteopplysninger
 - Innledning
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering
- 20 minutter pause
- Finansiering
 - Innledning
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering

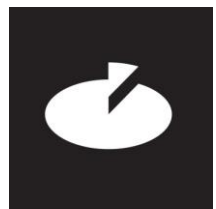
Skatteetaten

Deling av data - møte i Skate

Dato: 4. mai 2022

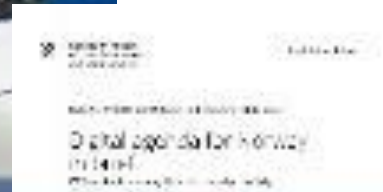
Anne Mette Dørum KS

Bjørn Sletten Skatteetaten

Skatteetaten

Politiske føringer om deling og gjenbruk

• Nasjonale

- Digital Agenda, Digitaliseringsrundeskriver, Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor mv
- Revidert forvaltningslov *for en god og effektiv saksbehandling tilpasset vår tids forvaltningsoppgaver*
- Høring om Skatteetatens informasjonsforvaltning

• Internasjonale

- EU Digital single market, Once-Only, OECD
- Personvernforordningen

Skatteetaten

Skatteetatens samfunnsoppdrag – deling er et mål

Skatteetaten skal sikre et finansielt hovedgrunnlag for offentlig virksomhet.

Skatte- og opplysningspliktige etterlever skatte- og avgiftsreglene

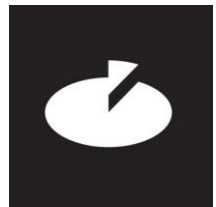

Skatteetaten sikrer brukerne tilgang til registerdata og informasjon med god kvalitet

Samfunnet har tillit til Skatteetaten

- Digitaliseringen skyter fart – stor vekst i etterspørsel av data
- Nye bruksmønstre – økt kompleksitet og driftskritikalitet hos konsumenter
 - Eget forvaltningsområde og ny organisering

Skatteetaten

Skatteetatens policy for deling - segmentansvarlig

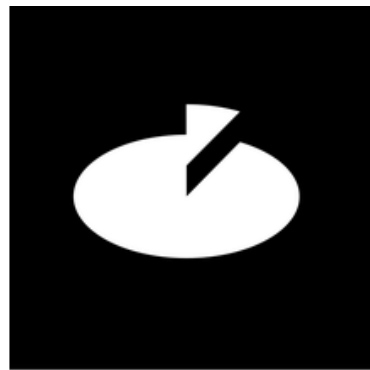
- For å sikre en skalerbar og effektiv deling **samordnes** konsumenter med likelydende behov og hjemmelsgrunnlag ved en felles representant - **segmentansvarlig**
- Segmentsamarbeidet er ett **administrativt samarbeid** for effektiv deling av opplysninger som Skatteetaten forvalter
 - Segmentansvarlig ivaretar segmentets felles prioriteringer ovenfor Skatteetaten
 - En effektiv forvaltningsmodell som gir like gevinster til konsumentene innenfor segmentet
 - Standardiserte og like tjenester til alle konsumenter i segmentet sikrer likebehandling
 - Partene dekker egne kostnader for å tilgjengeliggjøre og ta i bruk data

[Policy for deling \(skatteetaten.no\)](https://www.skatteetaten.no)

Skatteetaten

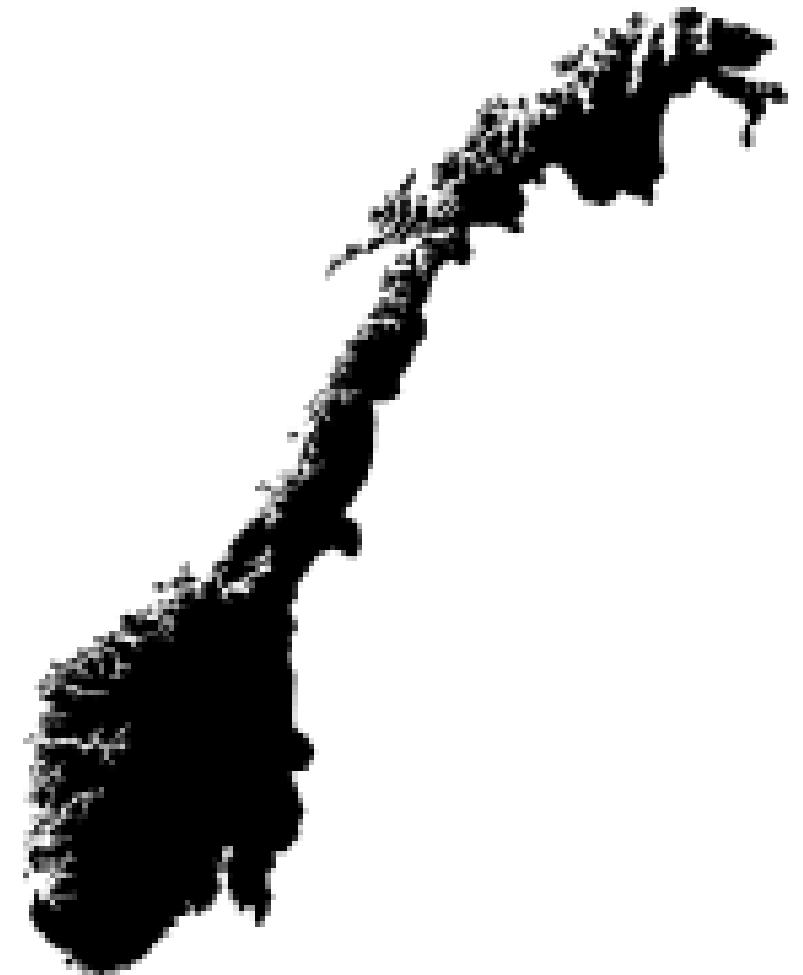
Segmentsamarbeid

Skatteetaten

- Samordner kommunes behov og prioriteringer
- Gjør det mulig å skalere tjenester fra Skatteetaten
- Gir tidlig uttak av gevinster i kommuner og hos innbygger
- Sikrer likebehandling og kvalitet for innbygger

Organisering av arbeidet etter EIF modellen

Organisatorisk

- Segmentsamarbeidet

Semantisk
KS

- Brukerstyrt tilnærming, behovskartlegging per tjeneste sammen med kommunene

Juridisk
SKE

- Skatteetatens rettslige grunnlag for utlevering per formål
- Kommunenes rettslige grunnlag for bruk av opplysninger per formål

Teknisk

- Standardiserte tjenester fra Skatteetaten (API'er)
- Bruke felleskomponenter fra Digdir (Maskinporten og delegering via Altinn)
- KS etablerer tjenester på Fiks-plattformen, finansiert av DigiFin-midler

Rammeverk for deling ved utvikling av tjenester

Behandlingsansvar

- SKE er ansvarlig for å forvalte sine data for egne behov
- Datasett som deles fra Skatteetaten er nødvendighetsvurdert og dataminimert ut fra kommunenes formål og behov
- Kommunene får behandlingsansvaret når opplysninger mottas
- Kommunene er ansvarlig for sin gjenbruk av opplysningene til egne behov

Informasjonssikkerhet og personvern

- Skatteetaten bruker nasjonale felleskomponenter og rammeverk for autentisering og tilgang til tjenestene
 - Maskinporten for sikker autentisering av kommunene
 - Altinn for delegering av rettigheter fra kommuner til systemleverandører/ databehandlere
 - Sikkerhetsmekanismer iht. nasjonale rammeverk for informasjonssikkerhet
- Kommunen forplikter seg å overholde krav og vilkår som gjelder for de delingstjenestene kommunen velger å ta i bruk.
- Kommunen er behandlingsansvarlig for de personopplysningene som deles og forplikter seg til å behandle opplysningene i tråd med GDPR.

Påkobling til tjenestene

- Kommunene sender påkoblingsforespørsel
- Skatteetaten gir tilgang til tjenesten
 - Forutsetning: Tilknytningsavtale er inngått
- Det er opp til kommunene å velge hvordan de ønsker å koble seg på tjenestene
 - Direkte påkobling til API'ene
 - Påkobling til API'ene via tredjepart
 - Benytte oppslagstjenester på Fiks-plattformen, hele kommunal sektor vil ha dette behovet

Regelverk - vår tilnærming

- Åpen og bred tilnærming til regelverket
 - Absolutt krav i GDPR at «formålet» med bruk av personopplysninger skal stå i særlovgivning
 - Ikke noe absolutt krav til detaljering av hvilke personopplysninger som skal inngå i behandlingen
- Jobber stegvis, behovsdrevet og smidig i et tett samarbeid mellom kommunene og Skatteetaten
 - Jus og fag ses i sammenheng
- Identifiserer formålet i regelverket for de kommunale tjenestene, leter ikke etter konkrete §§
- Skatteetaten må være enig i rettskildegrunnlaget som tilstrekkelig for å kunne dele

Regelverk - utfordringer vi må løse

- Sikre at kommunene får nødvendig informasjon
 - Hverken mer eller mindre
- Sikre at likebehandlingsprinsippet ivaretas
- Sikre tilstrekkelig dataminimering
- Foreta deling på en måte som
 - Gir størst mulig gevinst for innbygger – en enklere hverdag
 - Er mest mulig kostnadseffektiv for kommunene, leverandørene og SKE

Regelverk - forutsetninger for deling

- Deling i offentlig sektor skal være regulert i lov
- Kommunene må ha behandlingsgrunnlag
- Utlevering må være hjemlet i skatteforvaltningsloven
- Nødvendighetsvurderinger må være gjennomført
- Det er taushetsbelagte opplysninger som deles
 - Ivareta personvernet
 - Etterleve taushetspliktsbestemmelsene
 - Minimere data som deles ut fra formål og behov

Regelverk - våre erfarte hindringer for deling

- Regelverk utformes sektorvis, med sektorblikk. Dette gir ulik begrepsbruk i sektorene og særlovene
- Utdaterte forskrifter med begreper som ikke er i allmenn bruk
- Lovverket er ikke tilrettelagt for digitalisering og automatisering
- Utydelig regelverk gir stor grad av skjønn og tolkning
 - Ivaretar ikke likebehandling

Skatteetaten

Program dag 1 Skates fagdager 2022

- Velkommen til Skates fagdager
- Felles økosystem
- Case: Deling av inntekts- og skatteopplysninger
 - Innledning
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering
- 20 minutter pause
- **Finansiering**
 - **Innledning**
 - Gruppearbeid
 - Oppsummering

Finansiering

Skates fagdager

4. og 5. mai 2022

Grete Øwre, Digdir

Bakteppe

- Det har i mange år vært jobbet med finansiering, bl.a.:
 - [Difirapport 2010:17 Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor](#)
 - 2014 – Notat – finansiering av nasjonale felleskomponenter
 - 2016 – Notat – Finansieringsmodeller for økt digitalisering i offentlig forvaltning (ST 7.1 og 7.2)
 - [Digital agenda for Norge - Meld. St. 27 \(2015-2016\)](#), kap. 11.1
 - [2018 nr 1 - Riksrevisjonens undersøkelse av digitalisering i statlige virksomheter](#)
 - [Ekstern evaluering \(A2\) av medfinansieringsordningen \(1.12.21\)](#)
- Fortsatt er finansiering et av de viktigste hindrene for digitalisering

Dagens finansieringsordninger

- Vanligste finansieringsmodeller er egenfinansiering og satsingsforslag
- Flere ordninger er kun for statlige virksomheter
 - [Digifin](#) er en egen ordning for kommune-sektoren
- Flere av ordningene har lite fleksible frister og vilkår
 - Eks. Statens prosjektmodell på Digitaliseringstiltak større enn 350 mill.
 - Medfinansieringsordningen

Egenfinansiering

«Lån» i fremtidig budsjetter

Finansiering fra EU

Statlige virksomheter

Satsingsforslag

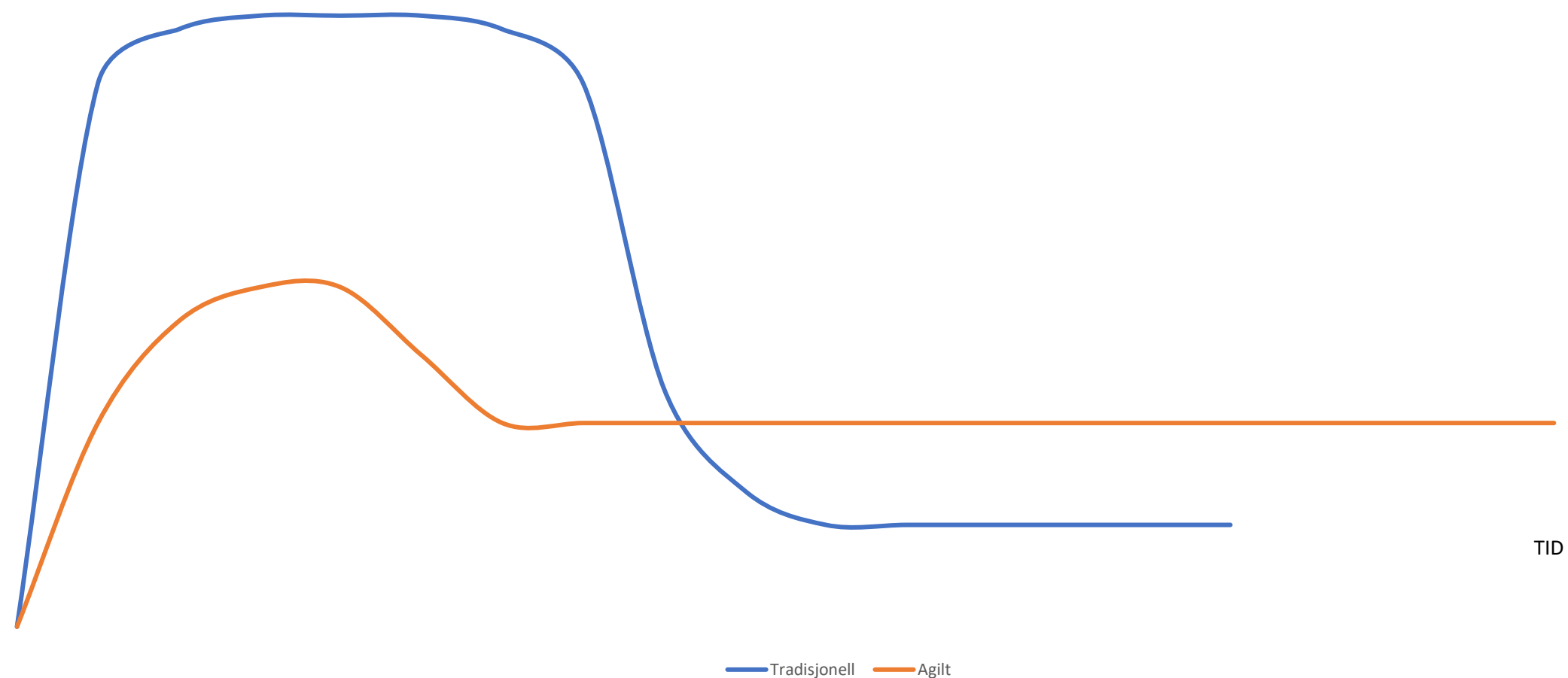
Medfinansiering

Stimulab

Sektorielle eller fagspesifikke ordninger

Dagens finansieringsmodeller er dårlig tilpasset nye måter å jobbe med digitalisering (kontinuerlig utvikling)

KOSTNAD

Illustrasjon – brukt på Skate AUs fagdager september 2021

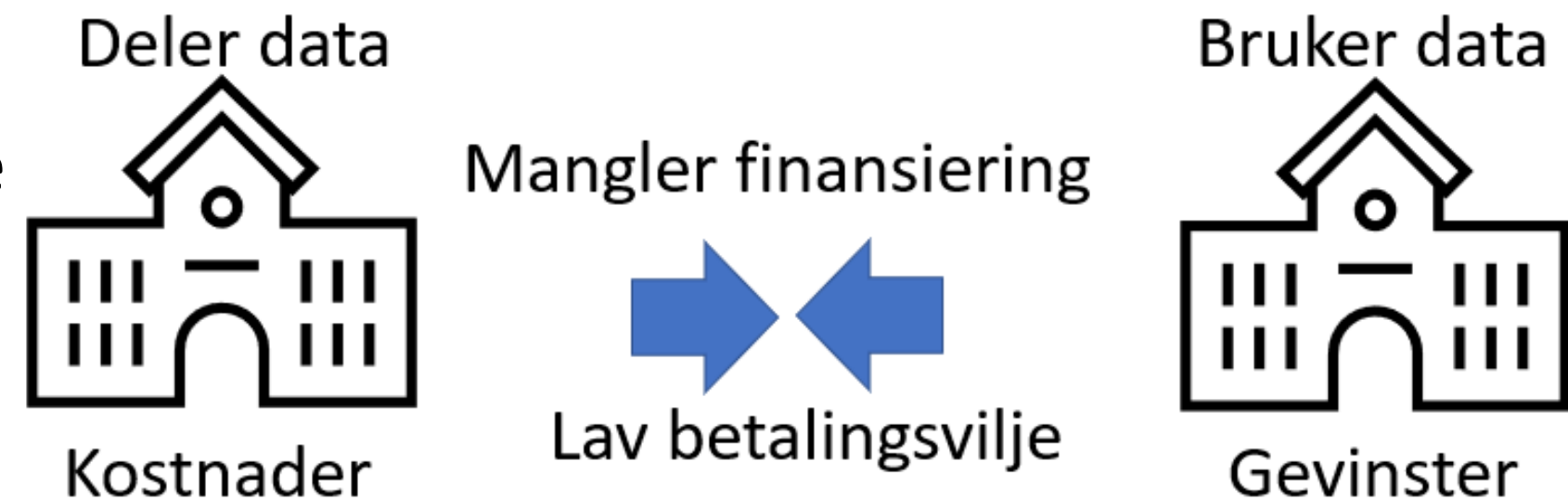
Hva skal finansieres?

- Deling av data på tvers av virksomheter og sektorer
 - Sammenhengende tjenester
 - Fellesløsninger - felles og i de enkelte sektorene
-
- *Digitalisering og tjenesteutvikling i virksomhetene og kommunene
Dette finansieres normalt innen eget budsjett eller i form at satsingsforslag*

Finansieringsmodeller for **deling av data** på tvers av virksomheter og sektorer

- Distribusjon av data til andre er kostnadskrevenende for tilbyder, og gir små eller ingen økonomiske gevinster
- Distribusjon er sjelden en kjerneoppgave for tilbyder
- Deling av data skal som hovedregel være gratis for konsument-virksomhetene
- Manglende finansiering fører derfor til at data deles i mindre grad enn ønskelig

Utvikling av **sammenhengende tjenester** innebærer kostnader som ikke dekkes godt nok med dagens finansieringsmodeller

- Utvikling av tjenestekjedene innebærer at kostnader vil fordele seg på tvers av virksomhetene som inngår i tjenestekjeden
- Sammenhengende tjenester kan involvere svært mange virksomheter, og endring ett sted vil kunne få konsekvenser for andre
- Utvikling av sammenhengende tjenester går over lang tid

Manglende finansiering av nasjonale og sektorielle fellesløsninger

- Normalt har utvikling av fellesløsningene og infrastruktur blitt finansiert av satsingsforslag, med lang utviklingstid etter fossefallmetoden
- Økt bruk medfører økte kostnader som ikke dekkes gjennom brukerbetalingen, og fellesløsningene blir underfinansierte slik at nødvendig videreutvikling reduseres
- Brukerbetaling skaper økonomisk uforutsigbarhet og kompleksitet for tjenesteeierne, og kan føre til redusert bruk av fellesløsningene

digdir.no

Digitaliseringsdirektoratet

postmottak@digdir.no

22 45 10 00

Postboks 1382 Vika, 0114 Oslo

Besøksadresser:

Industriveien 1, 8900 Brønnøysund

Skrivarevegen 2, 6863 Leikanger

Grev Wedels Plass 9, 0151 Oslo